GIRONA NOTICIES.COM + Periodisme

Catalunya i Europa.

Opinió | 04/02/2009 | 10:28

Ja el naixement de Catalunya com a nació la vincula amb Europa.

La proximitat de les eleccions europees i la visita del president europeu han fet que aquests dies es parli molt d'Europa (i de la Unió Europea). Benvingut sigui aquest renovat interès.

Benvingut sigui perquè Europa, i l'europeisme, i la Unió Europea han estat sempre uns referents bàsics de Catalunya. De Catalunya i del catalanisme.

Repassem la història, primer. I parlem d'ara, després. I fem-ho per parts i per períodes.

1. Ja el naixement de Catalunya com a nació la vincula amb Europa. Perquè naixem vinculats a l'Imperi carolingi, l'Europa d'aleshores. En els nostres inicis som de fet el baluard meridional d'Europa. I tant políticament com jurídicament com culturalment seguim vinculats durant molt de temps a gent, temes i idees del nord dels Pirineus.

2. Durant els segles medievals d'esplendor, Catalunya no va ser un petit país en un racó de món, va ser una potència europea. Ho va ser el Regne d'Aragó, però amb Catalunya com a motor polític, econòmic i fins i tot ideològic. Amb projecció i pes a tota la Mediterrània, enfrontada amb França i sovint amb el Papat que solia ser pro francès i relacionada amb tot Europa. Sempre, això sí, amb una perillosa pressió castellana a l'esquena.

3. Passada l'etapa d'esplendor totes les nostres guerres de defensa del nostre poder polític i econòmic tenen un fort component europeu. El té la guerra contra Joan II, a finals del segle XV (amb un component de guerra civil per la qüestió remença), el té la guerra de 1640 i el té, més que cap, la de 1705-1714, en la qual Catalunya és una peça en el joc d'escacs europeu, però és també un actor de política europea molt actiu.

4. Aquets component europeu en aquelles tres guerres i molt especialment en la de Successió, no fou només tàctic o fruit de la necessitat de trobar aliats. Fou també de tria de model polític, social i econòmic. En totes tres, encara que més feblement en la guerra contra Joan II, els catalans varen tenir les províncies unides dels Països Baixos –és a dir, Holanda– com un referent. Un referent del moll de l'os europeu oposat a la mentalitat castellana –de fet la de la monarquia espanyola– ja situada políticament i ideològicament en la perifèria europea.

Això explica l'opció catalana a favor no tant del pretendent austríac enfront del francès, com del model angloholandès de caràcter mercantil i productivista combinat amb l'austríac poc centralista i respectuós de les nacionalitats enfront del model francès políticament molt centralista i econòmicament molt colbertià, és a dir, molt dirigista.

Tot plegat un joc molt europeu.

5. La lenta recuperació catalana que s'inicia després de 1714 fins a la segona meitat del segle XIX se segueix fent amb la mirada posada al nord. No només al nord geogràfic, sinó al nord industrial i mercantil, i al nord cultural i ideològic a mesura que la recuperació del país permet eixamplar els horitzons. Des de l'admiració per l'Anglaterra fabril, fins a la de la literatura, la

filosofia i la música alemanyes.

6. Això es fa cada cop més evident encara amb el modernisme, el primer gran moviment intel•lectual i artístic de signe clarament nacionalista, molt vinculat a la cultura i al pensament del centre i del nord d'Europa. I poc després amb el noucentisme, que tampoc no és un moviment localista, sinó d'àmplia respiració europea. Aquest, molt mediterrani amb una recuperació ja de la cultura llatina i molt especialment de França. I ja declaradament europeista. No és casualitat que l'introductor a Catalunya del profeta de l'europeisme del segle XX, Coudenhove-Karlegi, fos un declarat noucentista com Joan Estelrich, aleshores col•laborador molt directe d'en Cambó.

7. Durant tot aquest recorregut històric veiem que, en contrast amb successives influències europees –i projeccions catalanes cap a Europa–, hi ha poca relació amb la resta d'Espanya. Molt poca. Tots els grans moviments culturals, econòmics, socials, ideològics que hi ha hagut durant aquest llarg període han nascut a Catalunya mateix, amb influències europees diverses i amb poca incidència espanyola.

8. Amb el franquisme es produeix una situació alhora radicalment anticatalana, antieuropeista i antidemocràtica. Més que mai, per tant, per Catalunya Europa és la salvació i el model a seguir. No solament el país va mirar de mantenir la seva relació tradicional amb Europa, sinó que a més es va sentir atreta aviat per la idea de la Unió Europea. Abans amb molta més intensitat que el conjunt d'Espanya, perquè fora de Catalunya, d'una banda, molts sectors conservadors tocats pel franquisme eren clarament contraris al model polític, social i econòmic europeu i a la seva ideologia, i, de l'altra, una part de l'esquerra antifranquista va derivar per raons ideològiques cap a posicions reticents o hostils respecte al model de les democràcies europees i respecte al seu projecte d'unificació europea. Durant els anys del franquisme va ser alhora capdavantera a Espanya de la lluita pel model europeu, és a dir, democràcia, creixement econòmic i estat del benestar, i capdavantera pel respecte de les nacionalitats espanyoles i l'autonomisme. I en tot moment, des de l'inici de la transició democràtica fins avui mateix ha donat suport a les iniciatives europeistes dels diferents governs espanyols. Sempre, i especialment quan els diputats nacionalistes catalans eren decisius i la governabilitat espanyola era fràgil.

9. Però, a més d'això, Catalunya ha procurat ser directament present i activa a Europa políticament dintre de les possibilitats que li permet el seu estatus polític, i culturalment i econòmicament participant en moltes iniciatives. En algun cas jugant-hi un paper molt primordial, com han estat l'Assemblea de les Regions d'Europa o el Comitè de les Regions. O pressionant el Govern espanyol perquè fes convocar la Conferència de Barcelona que va iniciar el Procés de Barcelona, repres ara amb la iniciativa del president Sarkozy.

10. Cal dir que en alguns aspectes molta gent a Catalunya havia pensat que la Unió Europea comportaria canvis en l'estructura dels estats que a Espanya beneficiaria les reivindicacions catalanes. No en termes d'independència, però sí en el sentit de fer més fàcil i més àmplia l'autonomia, tant política i institucional com lingüística i cultural. Això era, per una banda, un sentiment espontani i bastant general. En temes més ja d'iniciativa política des d'alguns partits catalans i des de la mateixa Generalitat s'havia propugnat que la Unió Europea se sustentés en tres pilars: els estats actuals com a element central però amb menys poder a causa de la cessió en dues direccions: externament cap a la Comissió i el Parlament Europeu; internament, amb autonomies més potents i més diferenciades per raons històriques, culturals i polítiques. Era una proposta que sempre fou difícil, i potser ingènua, però en algun moment es varen fer passes en aquesta direcció (finals dels anys 1980 i començaments dels 1990). Però la reacció dels estats fou fulminant en els dos sentits. El regionalisme europeu en general va ser frenat, i els estats varen adoptar posicions més estatalistes respecte a la Unió. I és on som ara.

11. En el cas concret de la llengua catalana també el seu reconeixement ha quedat clarament per sota del que molts a Catalunya havien esperat. Ha estat sempre evident que el català no seria llengua oficial europea. Hauria estat una ingenuïtat pensar-ho. Però sí que es podia esperar de Brussel•les més bon tracte (i més comprensió). I més reconeixement. Tot i que és de justícia dir que en el cas del català hauria calgut una posició més compromesa, i més lleial, per part dels governs espanyols.

12.Som on som. Què s'hi pot fer i què cal fer?

Comencem per la llengua. Hi han de pensar i hi han d'actuar els partits polítics. I més encara la Generalitat. Amb una visió realista de les coses. Definint bé els objectius. Coordinant bé els esforços. Donant sensació de seriositat. Segur que fent les coses bé es pot aconseguir més del que s'ha aconseguit fins ara. Perquè és de justícia.

I evidentment no té sentit dir que a Brussel•les no s'hi ha d'anar a parlar dels nostres problemes en tant que catalans. A tot Europa seríem els únics que no ho faríem. Seria una dimissió. Seria ridícul, el que passa és que ho hem de fer bé.

Però no tot és llengua. El Govern de la Generalitat, i els nostres partits polítics, i els diputats catalans a Brussel•les han d'anar a defensar moltes coses més. Ja que som europeistes i ja que som catalans. És a dir, ja que volem el progrés d'Europa, en tots els ordres, i el de Catalunya.

És a dir, a Brussel•les hem de defensar la nostra identitat, la nostra economia, les nostres infraestructures, etc. I el progrés general europeu, el reforçament del paper d'Europa en el món, la qualitat de la democràcia i el benestar europeus, etc. És el que correspon als representants d'un país que defensa la seva manera catalana de ser i que és fidel a la seva vocació europeista, de sempre, de fa segles, per exemple, amb la connexió del TGV amb França i els ports de Barcelona i Tarragona.

13. Però hem de ser conscients, també, que els nostres esforços a Brussel•les –des del TGV al català o a favor de la política mediterrània– no reeixiran si els governs de Madrid no hi ajuden. O, en el cas del català, si com han fet molts cops, obstaculitzen. És un altre front a no oblidar.

Autor: Jordi_P
Jordi_P

https://gironanoticies.com/noticia/11177-catalunya-i-europa.htm